

Editörden / *Editorial*

Türk Kütüphaneciler Derneği'nin 60 Yılı

Değerli Okurlarımız,

İçinde bulunduğumuz yıl en eski meslek derneğimizin 60. Kuruluş Yıldönümüne denk geliyor. 1949 yılının kendine özgü koşulları içinde kurulan ve günümüze gelene kadar geçen 60 yıllık süreçte önemli bir tarihsel birikime sahip olan Türk Kütüphaneciler Derneği (TKD) bu yönüyle mesleki gelişim ve geleneklerimiz açısından önem taşımaktadır.

TKD, Türk kütüphanecilerini bir meslek örgütünün çatısı altında toplamak, seslerini duyurabilecekleri, sorunlarını tartışabilecekleri, onlara çözüm yolları arayabilecekleri, dostluk ve dayanışma topluluğu oluşturacakları bir ortam yaratmak amacıyla 19 Kasım 1949 tarihinde, Adnan Ötüken öncülüğünde kurulmuştur. TKD'nin kurulması ile kütüphaneciler bir meslek örgütüne sahip olmuş ve kütüphaneciliğin meslek olarak algılanması yolunda önemli bir adım atılmıştır. TKD kuruluşundan kısa bir süre sonra -1951 yılında- IFLA'ya üye olmuştur.

İlk yıllarda etkinliklerini Ankara içinde sürdüren dernek, 3 Haziran 1961'de yapılan ana tüzük değişikliğiyle yurt çapındaki il ve ilçelerde de şube açma olanağı bulmuştur. TKD, kuruluşundan 26 yıl sonra, 26 Şubat 1975 tarihinde kamu yararına çalışan dernek statüsünü kazanmıştır. Derneğin amaç ve işlevlerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir adım olacağı düşünülerek, ilk köklü değişiklik 1983 yılında yapılmıştır. Bu dönemde yeniden yapılan tüzük değişikliğine göre derneğin çalışmaları kütüphaneler ve kütüphanecilikle sınırlı kalmayıp aynı zamanda bilgi bilim ve arşivcilik alanlarını da kapsar biçimde genişletilmiştir. Böylece TKD, kütüphanecilerin yanı sıra arşivci ve bilgi bilimcileri de çatısı altında toplama yönünde önemli bir adım atmıştır.

1996 yılında yapılan genel kurulda *Mesleki Ahlak İlkeleri* kabul edilerek üyelere duyurulmuştur. Aynı genel kurulda mesleğin çeşitli alanlarında çalışmalar yapmak üzere mesleki çalışma grupları oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda Mart 2004’de TKD İstanbul Şubesi *Halk Kütüphaneleri Bildirgesi*’ni yayımlamıştır. 2007 yılında TKD, düşünce özgürlüğü konusundaki duyarlılığının bir göstergesi olarak Düşünce Özgürlüğü Sürekli Çalışma Grubu’nu (DÖG) kurmuş ve ilk iş olarak katılımcı bir anlayışla *Düşünce Özgürlüğü Bildirgesi*’ni hazırlayarak 44. Kütüphane Haftasında kamuoyu ile paylaşmıştır. Bu gelişmenin ardından *Bildirge*, aynı yılın Ekim ayında IFLA’ ya gönderilmiş ve IFLA’ nın ilgili inisiyatifi olan Committee on Free Access to Information and Freedom of Expression’ ın (FAIFE) web sitesinde yayımlanmıştır.

Dernek, kuruluşu sırasında ortaya koyduğu "*kütüphanecilik, bilgi bilim ve arşivcilik alanlarında bilimsel ve mesleki yayınlar*" yapmak amacına 1952 yılında ulaşmış ve *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*’ni (TKDB) yayımlamaya başlamıştır. Bülten’in adı 1987 yılında *Türk Kütüphaneciliği* olarak değiştirilmiş ve bu değişimle akademik niteliği ağırlık kazanarak “dergi” ye dönüşmüştür. Dergi halen 3 ayda bir okuyucuları ile buluşmakta olup, dünya standartlarında yayımlanan en eski 30 süreli yayından biridir. *Türk Kütüphaneciliği (TK)*, 1994 yılında uluslararası platformda da yerini almış ve mesleğimizin önemli bibliyografik kaynaklarından biri durumundaki *LISTA*’ da (*Library, Information Science and Technology Abstracts*) indekslenmeye başlanmıştır. *TK* dergisi 2004 yılından itibaren TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından oluşturulan ve ulusal bilimsel literatürü içeren *ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı*’nda da taranmaya başlanmıştır. Dergimiz 1952 yılından bu yana *Türkiye Makaleler Bibliyografyası*’nda taranmakta olup, 1999 yılında elektronik olarak yayımlanmaya başlamıştır. Dergimizin elektronik versiyonu TKD’nin web sitesi (<http://www.kutuphaneci.org.tr>) üzerinden araştırmacılarımızın kullanımına sunulmaktadır. Çok yakın gelecekte tamamlanacak olan açık arşiv projesi ile dergimizin yer alacağı uluslararası indeks ve abstraktların sayısı daha da artacak ve derginin tanınırlığı genişleyecektir.

60 yıllık zaman zarfında mesleğin farklı konularında etkinlikler yapan TKD’nin düzenli olarak yaptığı en önemli etkinlik bu yıl 45.si kutlanan kütüphane haftalarıdır. Geçen bu uzun süreçte 18 genel başkanı olan derneğimizin 53 mesleki yayını ve 22 şubesi bulunmaktadır. Derneğin bunca yıllık birikimi ile karşılaştırıldığında göreceli olarak değerlendirilebilen yayın ve şube sayılarının günümüzdeki durumu meslek

elemanlarının yeterli oranda istihdamı ile mesleki örgütlenme anlayışındaki farklılıklar ve kamuya yararlı dernek/ sivil toplum örgütü ikilemi arasındaki sorunlardan kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda mevcut sorunların bütün meslektaşlarımızın yanı sıra ülkemizin bilgi ve kültür politikaları ile birebir ilişkisi olduğu gerçeğinden hareketle aşağıdaki soruların cevabını hep birlikte düşünmemiz gerekmektedir:

- TKD, gelecek on yılın sonunda bir meslek örgütü olarak nerede olacaktır?
- TKD, sosyal sorumluluk projelerindeki ağırlığını nasıl arttıracaktır?
- TKD, mesleki projelerin temel kaynağı olmayı nasıl başaracaktır?
- TKD, meslektaşların birliğini nasıl temsil edecektir?
- TKD, mesleki sivil toplum örgütleri sıralamasında üst noktalara nasıl çıkacaktır?
- TKD, ulusal bilgi politikası oluşumu ve işleyişinde nasıl baskı grubu oluşturacaktır?
- TKD, açık toplum yapılanmasında nasıl rol alacaktır?
- TKD, stratejik planını ne zaman hazırlayacaktır?

Bunlar ve benzeri sorulara hep birlikte cevap aramak için tek taraflı olarak derneği eleştirmek yerine üye olarak derneğin değişik kurul ve gruplarında çalışmak, derneğe sahip çıkmak gerekmektedir.

Değerli okurlarımız,

TKD'nin 60. Kuruluş Yıldönümü kapsamında özel sayı olarak değerlendirdiğimiz Aralık 2009 sayımızda 4 tanesi bilimsel olmak üzere 9 görüş, 2 de mektup niteliğinde toplam 15 tane makale bulunmaktadır. Yayın Kurulumuz tarafından özel sayı için özel olarak hazırlanan makalelerin sayfalarının bu sayı kapsamında sınırlandırılmaması ve özel sayının özgünlüğünün korunması ve bağımsız referans bir sayı olarak kalması amacıyla "haberler, mesleki toplantılar" bölümlerinin bu sayımızda yer almaması uygun görülmüştür.

Elinizde bulunan özel sayının hakemli bölümüne Yrd. Doç. Dr. Mehmet TOPLU *Mesleki Bir Örgüt Olarak Türk Kütüphaneciler Derneği'nin Altmış Yıllık Gelişim Çizgisi*, Prof. Dr. Yaşar TONTA *Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği*, Prof. Dr. Doğan ATILGAN ve uzman Yusuf YALÇIN *Elektronik Kaynakların Seçimi ve Değerlendirilmesi*, Prof. Dr. Bülent YILMAZ ve uzman Aynur ERSOY *Yaşam Boyu Öğrenme ve Halk Kütüphaneleri* konulu makaleleri ile katkıda bulundular.

Özel sayımız Genel Başkanımız Ali Fuat KARTAL'ın 18 Aralık günü 60. Yıl Kutlama Etkinliği'nde yapmış olduğu açılış konuşması ile başlamaktadır. Meslektaşlarımız Selma ASLAN, Prof. Dr. Hasan KESEROğLU, Nilgün SALMANER, Hilal ŐEKER ve Glmcan KAYI derneğimizin yakın tarihi ve güncel durumu hakkındaki görüşleriyle özel sayımıza katkıda bulundular. Yapmış olduğumuz makale çağrısına cevap veren mesleki sivil toplum örgütlerinden Alman ve Fransız meslek dernekleri ile Türk Tabipler Birliği, Türkiye Bilişim Derneği ve Türk Mimarlar Odası temsilcilerinin görüşleri de sayımızı zenginleştirmiştir. Mesleki bygmz Leman ŐENALP ve diğer meslek derneğimiz NAK'ın Başkanı Aytaç YILDIZELİ, TKD ile ilgili anı mektuplarını Okuyucu Mektupları bölümünde bizlerle paylaştılar. Tanıtım/ Değerlendirme bölümünde ise farklı kitaplardan oluşan bir seğki ile karşınızdayız.

Değerli okurlarımız,

Mesleki literatürümüz incelendiğinde TKD'nin bilimsel olarak yorumlandığı çalışma sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. TKD'nin mesleki bir sivil toplum rgt olarak çalışmalarını dünyadaki gelişmelere paralel sürdürmesi ve geleceğe güvenle bakabilmesi için meslektaşlarımızın ortaya koyacağı sinerjiye her zaman olduğundan daha fazla ihtiyaç bulunmaktadır. Bu düşüncelerle dergimizi dikkatlerinize sunarken 60 yıllık süreçte derneğe emeği geçen 18 genel başkan, bütün yönetim kurulu yeleri, diğer kurul ve grupları ile dernek Őubelerinde çalışan ve halen görev yapan değerli meslektaşlarımızı selamlar, aramızda olmayanların anıları önünde eğilir ve hepsine saygılarımızı sunarız.

Dr. M. Tayfun GLLE